

И.П.И.

Институт за пазарна икономика

бул. „Патриарх Евтимий“ 10, София 1000

тел./факс.: (+359 2) 952 62 66, 952 35 03

ел. поща: mail@ime.bg

страница в Интернет: www.ime.bg

СТАНОВИЩЕ

Държавна политика за насърчаване на икономическата активност в слаборазвитите и необлагодетелстваните региони на България. Алтернативи на традиционните производства.

Анализът на социалното и икономическо развитие на българските региони е една от основните сфери на дейност на ИПИ през последните 7 години. От 2010 г. насам ИПИ публикува две издания на индекса „Местни условия за правене на бизнес“, както и три издания на изследването „Регионални профили: показатели за развитие“.

Индексът „Местни условия за правене на бизнес“ е първото по рода си изследване на условията за правене на бизнес в България. Изследването „Регионални профили: показатели за развитие“, от своя страна, съдържа обхватна информация и анализи за развитието на областите в страната на базата на 58 индикатора, разделени в осем различни категории. Като част от изследването, ИПИ изготвя:

- Ежегоден социално-икономически профил на всяка от 28-те области;
- Тематични анализи по теми като местни пазари на труда, доходи на домакинствата, качество на инфраструктурата в регионите, качество на живот, развитие на електронни услуги на общинско ниво, усвояване на европейски средства, образование и др.

Нашият опит в сферата на анализа на регионалното развитие показва, че:

- 1) Необходима е коренна промяна на философията на регионалното развитие. Въпреки че много от проблемите биват ясно осъзнати, подходът за справяне с тях остава подчертано административен и силно централизиран – фактор, който намалява ефективността на провежданите политики. Нещо повече – българските области остават заложници на политически интереси и до голяма степен са лишени от възможността да противостоят на протичащите на територията им негативни демографски, социални и икономически процеси.

Ние вярваме, че проблемите на местните общности могат най-добре да бъдат осъзнати на местно ниво, поради което твърдо се противопоставяме на инициативи като правителствената програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, въведена от предходното правителство.

- 2) Прекомерното концентриране на вниманието към усвояване на средства по програмите на ЕС води до negliжиране на проблемите на бизнес средата и липса на стимули за насърчаване на предприемачеството. Ограничените собствени приходи на общините правят невъзможно натрупването на достатъчно ресурси в общинските бюджети за обезпечаването на необходимите капиталови разходи. В голямата си част последните се финансират именно с европейски средства. Така публичните инвестиции допълнително се откъсват от местната икономика и се превръщат в административен процес, а общините се намират във все по-голямата зависимост от средствата, отпускани по линия на членството на страната в ЕС.

Местните стратегии за привличане на инвестиции следва да поставят акцент върху обучението и образованието на работната ръка, а вниманието трябва да се насочи от усвояването на европейски средства към създаването на условия за привличането на частен капитал. Само този подход може да спомогне за трайно развитие на териториите и повишаване на доходите на местното население в дългосрочен план.

- 3) Провежданите политики на централно ниво имат различни ефекти върху пазара на труда в отделните области в страната, като някои от тях спомагат за задълбочаването на различията между регионите. Изследванията на ИПИ на областно ниво показват ясна негативна връзка между покачването на минималната работна заплата и заетостта сред нискоквалифицираните лица. Повишаването на минималното възнаграждение и осигурителната тежест има по-силен негативен ефект върху заетостта в областите, където доходите са по-ниски и съответно по-близки до административно допустимите прагове на заплащане и осигуряване.

Поради обстоятелството, че минималната работна заплата се определя на национално ниво, най-добрият подход за адресирането на този проблем е нейното по-нататъшно увеличаване да бъде съобразено с реалностите в най-бедните области. Същото важи и за системата на минимални осигурителни доходи, която в текущия си вид е обект на критики не само от ИПИ, но и от Европейската комисия, МВФ и други институции.

- 4) Режимът на сключване и регистриране на срочни трудови договори следва да бъде облекчен, за да позволи на работодателите, които имат спешна нужда от работна ръка, да я наемат своевременно и в съответствие с нормативните изисквания. Въвеждането на типови условия за наемане на „дневни работници“ и поддръжката на електронен регистър ще помогне за изваждането от сивия сектор на част от трудовите правоотношения, особено в сферата на селското стопанство и туризма.
- 5) Един от инструментите за създаването на стимули у местните власти за привличането на инвестиции може да бъде именно повишаването на финансовата самостоятелност на общините. Това може да се постигне чрез преотстъпване на част от приходите от данъците върху доходите на физическите лица обратно на общините.

В дългосрочен план недостатъчният собствен ресурс и липсата на фискална самостоятелност на органите за местно самоуправление са сред факторите, които ускоряват деградацията на местните общности и подкопават местния демократичен процес. От гледна точка на централната власт, усилията за

подобряване на местната инвестиционна и бизнес среда могат да бъдат подкрепени чрез прилагането на по-балансиран подход при осъществяването на инфраструктурни проекти.

С уважение,

Светла Костадинова

Изпълнителен директор, ИПИ